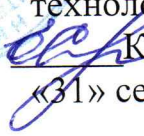
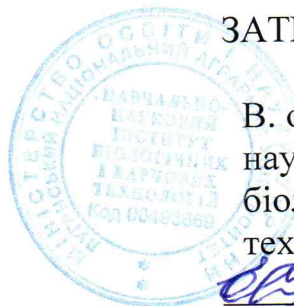

ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

ЗАТВЕРДЖУЮВ. о. директора навчально-
наукового інституту
біологічних і харчових
технологій Катерина БЕРЕЗЕНКО

«31» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИСпеціальність 101 ЕкологіяОсвітня програма ЕкологіяОсвітній рівень магістрНавчально-науковий інститут біологічних і харчових технологій

Робоча програма педагогічної практики для здобувачів ступеня вищої освіти магістр спеціальності 101 Екологія
«31» серпня 2020 року - 11 с.

Розробники:

Гончаренко Яна Миколаївна, доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності, канд. техн. наук

Коробкова Ганна Володимирівна, в. о. завідувачки кафедри екології та безпеки життєдіяльності, канд. географ. наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від «19» червня 2020 року № 7

В. о. завідувачки кафедри _____ Ганна КОРОБКОВА
«19» червня 2020 р.

Схвалено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту біологічних і харчових технологій

Протокол від «31» серпня 2020 р. №8

Голова _____ Наталія АФУКОВА
«31» серпня 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Статус навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3,0	Галузь знань: 10 Природничі науки	Обов'язкова	
Індивідуальне науково - дослідне завдання - не передбачено	Спеціальність: 101 Екологія	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
Семестр			
3-й		3-й	
Загальна кількість годин - 90	Освітній рівень: магістр	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 0 самостійної роботи студента - 45		0 год.	0 год.
		Практичні, семінарські	
		0 год.	0 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
90 год.		90 год.	
Мова навчання: українська		У тому числі: Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Форма підсумкового контролю: диф. залік	

2. Мета та завдання педагогічної практики

2.1. Метою практики є оволодіння студентами сучасними формами, методами, засобами навчання та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних в університеті знань, професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності. Магістрам під час практики необхідно бути готовими до реальної науково-педагогічної діяльності, де їм потрібно буде виконувати всі функції викладача вищого навчального закладу.

Метою практики є поглиблення і закріплення знань магістрів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування умінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для відповідних спеціальностей.

2.2. Основними завданнями виробничої практики є:

- ознайомитись зі структурою і змістом навчального процесу в освітньому закладі, з особливостями роботи викладача, керівника академічної групи;
- засвоїти педагогічні форми освітньої взаємодії зі студентами, навчитися самостійно і творчо застосовувати знання і способи діяльності, що були засвоєні під час вивчення фундаментальних, професійно-спрямованих і психолого-педагогічних дисциплін;
- набути магістрами умінь та навичок самостійного ведення навчальної та виховної роботи зі студентами, враховуючи їхні індивідуальні особливості;
- навчитися використовувати в педагогічній діяльності всі організаційні форми навчання;
- планувати і проводити навчальні заняття різних типів з ефективним використанням різноманітних методів і засобів навчання, педагогічних прийомів, які активізують пізнавальну діяльність студентів, сприяють їх вихованню і розвитку;
- набути навчального досвіду проведення навчально-методичної роботи, науково-дослідницької роботи в галузях фахових і педагогічних наук;
- ознайомитись з досвідом викладачів, випробувати найефективніші прийоми і методи навчання і виховання студентів, оволодіння сучасними прогресивними технологіями навчання;
- одержати навички індивідуальної роботи зі студентами;
- набути та усвідомити досвід педагогічної діяльності при виконанні основних функцій викладача екології.

2.3. Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування компетентностей:

ФК19 Здатність застосовувати методологію викладання екології у закладах вищої освіти

3. Результати навчання

Програмними результатами навчання відповідних фахових компетентностей є:

ПР 08 Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.

ПР 17 Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей для вирішення практичних задач і проблем.

ПР 18 Уміти використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні інноваційної діяльності.

4. Передумови для проходження педагогічної практики

Дисципліни, які мають бути вивчені раніше: «Педагогіка та методика викладання у вищій школі» «Методологія та організація наукових досліджень», «Екологічне інспектування», «Методики визначення екологічного ризику», «Системний аналіз якості навколишнього середовища», «Екологічний менеджмент і аудит», «Екологічне законодавство», «Управління проектами».

5. Програма педагогічної практики

1. Відвідування занять викладачів кафедри з метою аналізу їхнього педагогічного досвіду.
2. Виконання усіх функцій викладача кафедри.
3. Систематизація інформації в межах обраної дисципліни за окремими темами згідно з робочою програмою курсу у вигляді планів-конспектів лекційних занять та методичних розробок для проведення лабораторних і семінарських занять.
4. Підготовка і проведення різних типів занять з використанням різноманітних методів і засобів навчання.
5. Робота з обдарованими студентами, або тими, які відстають у навчанні. Проведення індивідуальної виховної роботи зі студентами.
6. Виготвлення наочних засобів навчання до занять.
7. По завершенню практики керівнику від кафедри подаються такі документи:
 - Контрольно-оцінювальний лист результатів.
 - Педагогічний щоденник.
 - Розгорнутий план-конспект лекційного заняття.
 - Розгорнутий план-конспект проведеного лабораторного заняття з самоаналізом.
 - Тексти контрольних завдань для перевірки ЗУН студентів з навчальної дисципліни на репродуктивному, продуктивному і творчому рівнях.
 - Звіт про проходження педагогічної практики.

6. Структура педагогічної практики

На першому етапі студенти знайомляться з системою навчально-виховної роботи кафедри, особливостями методичної, наукової та організаційної роботи викладачів кафедри, із студентською аудиторією, з якою вони будуть проводити навчальні заняття, відвідують заняття викладачів, та інформують керівників практики. На настановній конференції у перший день практики, отримують за узгодженням з керівником індивідуальне завдання виховного характеру, визначаються за вільним вибором з дисципліною професійного спрямування з переліку підготовки фахівців освітнього рівня бакалавр за якою самостійно здійснює підготовку та проведення занять.

Перелік дисциплін за вільним вибором:

1. Загальна екологія та неоекологія
2. Ландшафтна екологія
3. Урбоекологія
4. Заповідна справа
5. Основи сільськогосподарської екології
6. Зооекологія
7. Соціальна екологія
8. Екологія людини
9. Техноекологія
10. Екологічна безпека

Другий етап практики передбачає підготовку планів-конспектів навчальних занять, їх методичне забезпечення та проведення занять. Практикант обов'язково відвідує всі

заняття викладача з обраної дисципліни та проводить заняття згідно встановленого керівником графіка не раніше другого тижня практики. На заняттях студентів-практикантів повинні бути присутні викладачі. Після кожного проведеного практикантом заняття має проводитись детальне обговорення, яке повинно виявити переваги й недоліки проведеного заняття .

На третьому, заключному етапі практики студенти готують щоденник та звіт про практику і беруть участь у підсумковій конференції.

Під час педагогічної практики студенти повинні:

1) ознайомитися:

1. з навчально-методичною та науковою роботою кафедри, на якій проводиться практика;
2. з програмно-методичним забезпеченням навчальної дисципліни, з якої будуть проводитися заняття практикантом;
3. із специфікою методики роботи викладачів;

2) вивчити:

1. навчальні програми дисципліни, з якої будуть проводитися практичні, семінарські, лабораторні заняття чи лекції;
2. психологічні, вікові та індивідуальні особливості студентів групи, де будуть проводитися навчальні заняття, стан їх успішності;
3. особливості організації та проведення науково-дослідної роботи студентів, інтереси й уподобання їх щодо виховної і позааудиторної роботи;

3) сформуванати навички й уміння педагогічної діяльності:

1. відвідати заняття викладачів кафедри;
2. розробити розгорнутий план-конспект практичного/семінарського або лабораторного заняття та лекції з навчальної дисципліни відповідно до робочої навчальної програми;
3. провести практичне/лабораторне/семінарське заняття, не менше одного;
4. підготувати презентацію виховного заходу екологічного спрямування.

Підсумки практики проводяться у формі звітної конференції. До захисту допускаються студенти за наявності всіх звітних документів:

1. Письмовий звіт, де висвітлюється історія факультету, кафедри, розкривається зміст виконаної роботи, висловлюються побажання, пропозиції щодо покращення умов, змісту та ін. проходження практики із відповідними відмітками керівника практики від кафедри.
2. Щоденник педагогічної практики.
3. Розгорнутий план-конспект лекції.
4. Методичні вказівки до практичного/семінарського або лабораторного заняття.
5. Письмовий план-конспект індивідуального завдання та його презентацію

Всі документи мають бути акуратно заповнені та підписані керівником та викладачем, складаються згідно опису в прозору теку і надаються керівнику практики на звітній конференції.

7. Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

9. Індивідуальні завдання

Визначаються керівником практики та

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до Типового положення про організацію та проведення поточного і семестрового контролю результатів навчання студентів Луганського національного аграрного університету (посилання на сайті ЛНАУ - https://lnau.in.ua/DOCS/NormDocs/Pologennya_pro_provedennya_kontrolya.pdf).

11. Форми поточного та підсумкового контролю і засоби діагностики результатів навчання

Підсумки практики проводяться у формі звітної конференції. До захисту допускаються студенти за наявності всіх звітних документів :

1. Письмовий звіт, де висвітлюється історія факультету, кафедри, розкривається зміст виконаної роботи, висловлюються побажання, пропозиції щодо покращення умов, змісту та ін. проходження практики із відповідними відмітками керівника практики від кафедри.

2. Щоденник педагогічної практики.

3. Розгорнутий план-конспект лекції.

4. Методичні вказівки до практичного/семінарського або лабораторного заняття.

5. Письмовий план-конспект індивідуального завдання та його презентацію.

Всі документи мають бути акуратно заповнені та підписані керівником та викладачем, складаються згідно опису в прозору теку і надаються керівнику практики на звітній конференції.

Поточний контроль здійснюється керівником протягом проходження студентами педагогічної практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності студентів протягом конкретного періоду. При виставленні диференційованої оцінки студенту враховується рівень теоретичної підготовки майбутнього викладача, якість виконання завдань практики, рівень оволодіння педагогічними вміннями і навичками, ставлення до студентів, акуратність, дисциплінованість, якість оформлення документації та час її подання.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточний контроль, бали				Підсумкова атестація, бали (диф. залік)	Загальна кількість балів
1	2	3	4	5	
звіт	щоденник	конспект лекції	проведення та конспект практичного заняття	презентація	0-100
20	20	20	20	20	
0-80				0-20	

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Ноутбук Dell Inspiron 3593 - 1 шт.,
 Програмне забезпечення Windows 10, Office 365)
 Проектор Acer X1123NP (2020 р.) 1 шт.
 Екран (мобільний, 90") (2020 р.) 1 шт.

13. Рекомендовані джерела інформації

13.1. Навчальна та інша література

1. Бондаренко В. В. Викладач як основа конкурентоспроможності випускника технічного університету / В. В. Бондаренко // Наукові записки кафедри педагогіки : зб. наук. пр. / гол. ред. В. Г. Пасинок ; ХНУ ім. В. Н. Каразіна, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія». – Вип. 43. – Харків, 2018. – С. 53–63.
2. Вавилова Г. В. Інформаційно-комунікаційні технології – ефективний педагогічний засіб формування комунікативної компетентності студентів ВНЗ / Г. В. Вавилова, А. М. Жулківська // Наукові записки НаУКМА. – 2015. – Том 175. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – С. 33–36.
3. Власова І. В. Реформування вищої школи в контексті Болонського процесу / І. В. Власова // Збірник наукових праць «Педагогічні науки» / гол. ред. В. Л. Федяєва ; Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2019. – Вип. LXXXVI. – С. 91–96.
4. Вознюк О. Роль соціогуманітарних дисциплін у формуванні професійної культури майбутніх фахівців у технічному ВНЗ / О. Вознюк, А. Поцелуйко, А. Шайнер // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2017. – Вип. 32. – С. 481–486.
5. Волошина О. В. Кейс-метод як засіб розвитку пізнавального інтересу студентів в процесі вивчення профільних дисциплін / О. В. Волошина, А. О. Бельдій // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. – 2019. – № 60. – С. 13–18.
6. Голозубова О. В. Самоосвіта педагога як умова особистісного та професійного розвитку / О. В. Голозубова, Є. П. Матенко // Наукові записки кафедри педагогіки : зб. наук. пр. / гол. ред. В. Г. Пасинок ; ХНУ ім. В. Н. Каразіна, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія». – Вип. 42. – Харків, 2018. – С. 53–63.
7. Дебич М. А. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід : монографія / М. А. Дебич. – Ніжин : ПП Лисенко, 2019. – 408 с.
8. Денисова Н. В. Системність і цілісність виховної роботи у закладі вищої освіти / Н. В. Денисова // Наукові записки кафедри педагогіки: зб. наук. пр. / гол. ред. В. Г. Пасинок ; ХНУ ім. В. Н. Каразіна, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія». – Вип. 43. – Харків, 2018. – С. 65–70.
9. Дидактичні системи у вищій школі : навч. посібник / автор-упоряд. В. В. Бойченко – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – 121 с.
10. Зайченко І. В. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник для студ. вищих навч. закладів / І. В. Зайченко, В. М. Теслюк, А. А. Каленський. – К.: Вид-во Ліра-К, 2018. – 484 с.
11. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. – 3-те вид., переробл. і доп. / І. В. Зайченко. – К.: Вид-во Ліра-К, 2018. – 512 с.
12. Заячук Ю. Університет і суспільство: історичний вимір та сучасний глобалізований світ / Ю. Заячук // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2017. – Вип. 32. – С. 21–28.
13. Калашникова Н. М. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навч. посібник / Н. М. Калашникова, О. А. Жерновникова; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2016. – 260 с.

14. Кляп М. Інноваційні методи навчання у ВНЗ як інструмент інтернаціоналізації вищої освіти України / М. Кляп // Вища освіта України. – 2015. – № 4. – С. 45–53.
15. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник / Г. М. Козлова. – Одеса : ОНЕУ, 2014. – 200 с.
16. Корнещук В. Інновативний потенціал сучасного педагога / В. Корнещук // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки. – 2019. – № 2 (65). – С. 150–153.
17. Кочубей А. В. Педагогіка та методика викладання у вищій школі : навч. посібник / А. В. Кочубей, С. С. Якубовська ; Нац. ун-т водн. госп-ва та природокористування. – Рівне : НУВГП, 2017. – 293 с.
18. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі / Н. Кошечко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2015. – Вип. 1 (1). – С. 35–38.
19. Методичні вказівки до педагогічної (асистентської) практики для студентів за спеціальністю 101 «Екологія» за освітнім рівнем магістр / І. В. Кирпичова., К. С. Березенко, Я. А. Малихіна, Т. М. Чеченева – Харків: ЛНАУ, 2016. – 44 с.
20. Михайлинин Р. Професійна готовність педагога до інноваційної діяльності: якісний аспект / Р. Михайлинин // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2016. – Вип. 31. – С. 11–18.
21. Освітологія: хрестоматія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / укл. : В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 728 с.
22. Павко А. Педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського в інтелектуальних вимірах історії та сучасності / А. Павко, Л. Курило // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2016. – Вип. 30. – С. 199–206.
23. Проніков О. Університетська освіта України: тенденції та інновації / О. Проніков // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2017. – Вип. 32. – С. 46–55.
24. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія / Ю. М. Рашкевич. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
25. Романовський О. Г. Дидактичні системи у вищій школі : навч.-метод. посібник / О. Г. Романовський, Т. О. Солодовник ; за заг. ред. О. Г. Романовського. – Харків : НТУ «ХП», 2016. – 86 с.
26. Рябченко В. І. Вища школа України в загальноцивілізаційному контексті: соціально-філософський аналіз з позицій світоглядно-компетентнісного підходу : монографія / В. І. Рябченко. – К. : Фітосоціоцентр, 2015. – 674 с.
27. Томаз І. А. Самостійна робота – запорука ефективності дистанційного навчання / І. А. Томаз // Наукові записки кафедри педагогіки : зб. наук. пр. / гол. ред. В. Г. Пасинок ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна ; КЗ «Харк. гум.-пед. академія» Харк. обл. Ради. – Харків, 2019. – Вип. 44. – С. 323–334.
28. Фоменко Т. М. Академічна мобільність студентів аграрних вишів: проблеми та перспективи / Т. М. Фоменко // Збірник наукових праць «Педагогічні науки» / гол. ред. В. Л. Федяєва ; Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2019. – Вип. LXXXVI. – С. 370–374.
29. Хомерікі О. А. Українська вища школа в умовах глобалізації: крок назад перед стрибком уперед, або шлях по замкненому колу? / О. А. Хомерікі // Грані: наук.-теор. і громад.-політ. альманах. – 2015. – № 4 (120). – С. 36–40.
30. Хрестоматія з української педагогіки : навч.-метод. посібник / упоряд. : О. С. Березюк, О. М. Власенко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 338 с.

13.2. Електронні ресурси

1. Конституція України [Електронний ресурс] : прийнята Верховною Радою України 28.06.1996 р. ; документ № 254к/96-ВР; тлумачення від 15.03.2016 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Всеобщая декларация прав человека [Электронный ресурс] : принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи ООН от 10.12.1948 г. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
3. Про вищу освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII, ред. від 24.07.2020 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи [Електронний ресурс] : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ : Центр навч. літ-ри, 2006.– 384 с. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
5. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія [Електронний ресурс] : навч. посібник / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с. – Режим доступу: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
6. Городиська В. Педагогіка та психологія вищої школи [Електронний ресурс] : тексти лекцій / В. Городиська, М. Пантук, В. Міляева. – Дрогобич : Ред.-видавн. відділ ДДПУ, 2014. – 307 с. – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/8165/1/V_Gorodinska_M_Pantuk_V_Miliaieva_Pedagogika%20ta%20psihologiiia%20vicshoi%20shkolu_NDLKL.pdf
7. Десятов Т. М. Стратегії та інноваційні технології організації освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах непередбачених викликів [Електронний ресурс] / Т. М. Десятов // Вісник Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. – 2020. – Вип. 2. – С. 5–10. – Режим доступу: <http://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3810/4078>
8. Дяченко-Богун М. Активні методи навчання у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / М. Дяченко-Богун // Витоки педагогічної майстерності / Полтавськ. нац. пед. ун-т. – 2014. – Вип. 14. – С. 74–79. – Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4444/1/Djachenko.pdf>
9. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник [Електронний ресурс] / В. В. Каплінський. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с. – Режим доступу: <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf?id=1cce4002-ce8d-4991-809f-f0fcd3d3994b>
10. Краснова Н. П. Взаємозв'язок та взаємозалежність самостійної роботи студентів і потенціалу соціуму [Електронний ресурс] / Н. П. Краснова // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. – 2020. – № 2 (333). – Ч. II. – С. 167–180. – Режим доступу: <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/issue/view/16/19>
11. Матвієнко Т. В. Роль інтерактивних форм навчання під час екологічного виховання студентів у ВНЗ [Електронний ресурс] / Т. В. Матвієнко // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. – 2013. – Вип. 3(4). – С. 219–224. – Режим доступу: <http://sbornik.college.ks.ua/downloads/sbornik4/pdf/30.pdf>
14. Мільчевська Г. С. Використання інтерактивних методів у духовно-моральному вихованні учнівської молоді [Електронний ресурс] / Г. С. Мільчевська //Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. – 2018. – № 82 (2). – С. 76–79. – Режим доступу: [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=znppn_2018_82\(2\)_17](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=znppn_2018_82(2)_17)
18. Рибачук А. В. Інтерактивне навчання як засіб інтенсифікації навчального

процесу [Електронний ресурс] / А. В. Рибачук // Конференція на порталі web of scholar. – 2018. – Iss. 2 (20). Vol. 4. – Режим доступу: <https://ws-conference.com/webofscholar>

19. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : навч.-метод. посібник / І. Стражнікова. – Івано-Франківськ: НАІР, 2018. – 120 с. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/3558.pdf>

20. Чепелев Н. Г. Инновационные тренды в преподавании дисциплин медико-биологического цикла [Електронний ресурс] / Н. Г. Чепелев, Р. Н. Балицкий // Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 березня 2015 року, м. Суми). – Том 1. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. – С. 306–308. – Режим доступу: <http://library.spu.sumy.ua/wp-content/uploads/2018/04/ТОМ-1-2015.pdf>

Інтернет-ресурси:

<http://www.nbuv.gov.ua/node/2116> – електронні ресурси Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського

<http://pedvisnyk.knu.ua/index.php/pedvisnyk> – Вісник Київського університету, серія «Педагогіка» (архів випусків журналу в електронному вигляді)

<https://periodicals.karazin.ua/pedagogy> – Наукові записки кафедри педагогіки : збірник праць – видання Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна та КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (архів випусків журналу в електронному вигляді)

<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/pedagogics/issue/archive> – Вісник Львівського університету, серія «Педагогічна» (наукові статті в електронному вигляді)

<https://philosopheducation.com/index.php/philed/issue/archive> – науковий часопис «Філософія освіти» Інституту вищої освіти Національної Академії педагогічних наук України (наукові статті в електронному вигляді)

<https://ul-journal.org/index.php/journal/issue/view/6> – Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство» Інституту вищої освіти Національної Академії педагогічних наук України (наукові статті в електронному вигляді)